

BANGLADÉŠ

- Státní zřízení: parlamentní republika
- Hlavní město: Dháka
- Počet obyvatel: 173 milionů (jeden z nejlidnatějších států světa)
- Rozloha: 147 570 km²
- Převládající náboženství: islám (90%)
- Klimatická situace: Bangladéš patří mezi nejzranitelnější země světa vůči změně klimatu – čelí častým povodním, cyklónům, suchům a zvyšování hladiny moře. Pronikání slané vody do půdy a častější extrémní počasí snižují zemědělskou produkci, zhoršují přístup k pitné vodě a vedou k nucenému vysídlování obyvatel*ek.
- Ekonomika: Rychlý nárůst v posledních dekadách, díky textilnímu průmyslu a exportu oděvů.
Čelí výzvam: vysoká nezaměstnanost, chudoba, nerovnoměrné rozdělení příjmů, tlak inflace a dopady změn klimatu, pracovní podmínky a dětská práce.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

SVOBODA PROJEVU A SHROMAŽĐOVÁNÍ

Svobodová slova je systematicky potlačována. Zákony o kybernetické bezpečnosti (Cyber Security Act) umožňují stíhat novináře*ky, aktivisty*ky či běžné občany za „šíření dezinformací“ nebo „poškození pověsti státu“. Mnoho případů zatčení se týká lidí, kteří na sociálních sítích kritizovali vládu, policii nebo ekonomickou situaci. V roce 2023 Amnesty upozornila, že tento zákon je zneužíván k umlčení disentu a vede k sebecenzuře novinářů*ek i veřejnosti. Pokojné protesty jsou často násilně potlačovány, dochází k hromadným zatýkáním a v některých oblastech i k blokování internetu.

MUČENÍ, NEZÁKONNÉ ZADRŽOVÁNÍ A BEZTRESTNOST

Policejní brutalita, mučení a nezákonné zadržování jsou rozšířené a většinou nepotrestané. Jednotka Rapid Action Battalion, spadající pod ministerstvo vnitra je opakovaně obviňována z vážného porušování lidských práv. I přes mezinárodní tlak a sankce ze strany USA se její činnost výrazně nezměnila. Oběti a jejich rodiny často nemají přístup k spravedlnosti, protože státní instituce chrání pachatele.

PRÁVA MENŠIN A MIGRANTŮ

Etnické a náboženské menšiny čelí diskriminaci a násilí, zejména domorodé skupiny v oblasti Chittagong Hill Tracts. Rohingyjští uprchlíci žijí v přeplněných táborech s nedostatkem základních potřeb a jsou přesídlováni do nevyhovujících oblastí navzdory varováním mezinárodních organizací.

PRACOVNÍ PRÁVA A SOCIÁLNÍ PODMÍNKY

V textilním průmyslu přetrvávají nízké mzdy, špatné pracovní podmínky a potlačování odborové činnosti. Amnesty a další organizace upozorňují, že vláda neplní své závazky k zajištění bezpečnosti a pracovních práv, které přijala po katastrofě Rana Plaza v roce 2013.

KLIMATICKÁ KRIZE A JEJÍ DOPADY

Bangladéš je silně ohrožena změnou klimatu, která způsobuje vysídlení statisíců lidí a zhoršuje životní podmínky nejchudších komunit. Přestože existují vládní programy, jejich realizace je slabá a klimatická krize nadále představuje vážné porušování lidských práv. Amnesty International zdůrazňuje nutnost chápat klimatickou krizi také jako otázku lidských práv – zejména práva na život, bydlení a bezpečné životní prostředí.

ČÍNA

- Státní zřízení: lidová republika s jednou vládní stranou
- Hlavní město: Peking
- Počet obyvatel: 1 408 miliónů
- Rozloha: 9 596 961 km²
- Složení obyvatelstva: většinový národ – Hanové (91 %)
- Převládající náboženství: vláda oficiálně zastává státní ateismus
- Ekonomika: druhá největší na světě, silně exportně orientovaná (od high-tech produktů jako elektronika, čipy a automobily, přes ošacení až po potraviny a spotřební zboží), ale v posledních letech čelí zpomalení růstu, vysokému zadlužení, realitní krizi a napětí v mezinárodním obchodě
- Zásah na náměstí Nebeského klidu (Tchien-an-men, 1989)
 - zahynuly stovky až tisíce lidí. Úřady dodnes odmítají převzít odpovědnost a jakákoliv připomínka je zakázána.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

SVOBODA PROJEVU, OBČANSKÁ SPOLEČNOST A MÉDIA

Prostor pro svobodu projevu, sdružování a činnost nezávislé občanské společnosti se v Číně dlouhodobě zužuje. Kritika Komunistické strany Číny je kriminalizována, digitální prostor je přísně cenzurován a nezávislá média prakticky neexistují. Novináři*ky, právníci*čky a aktivisté*ky čelí sledování, domácímu vězení, zadržování a obviněním na základě vágních trestných činů, jako je „podvracení státní moci“. Přísné zákony o neziskových organizacích vedly k zániku mnoha nezávislých iniciativ.

REPRESIVNÍ OPATŘENÍ V REGIONECH (UJGURSKO, TIBET, SIN-ŤIANG)

V autonomní oblasti Sin-ťiang jsou Ujgurové a další muslimské menšiny vystaveny masovému zadržování, rozsáhlému digitálnímu dohledu a nucené indoktrinaci v tzv. převýchovných táborech, kde dochází k mučení a potlačování náboženské a kulturní identity. V Tibetu přetrvávají přísná omezení náboženské svobody, pohybu a kulturního projevu, včetně nuceného umisťování dětí do internátních škol, které oslabují tibetskou identitu.

JUSTICE, SLEDOVÁNÍ A STÁTNÍ REPRESIE

Čínský právní systém slouží jako nástroj státní kontroly. Zákony o „bezpečnosti státu“ umožňují dlouhodobé zadržování, mučení a nespravedlivé procesy. Rozsáhlé digitální sledování zajišťuje téměř úplný dohled státu nad obyvatelstvem a podporuje beztrestnost represí.

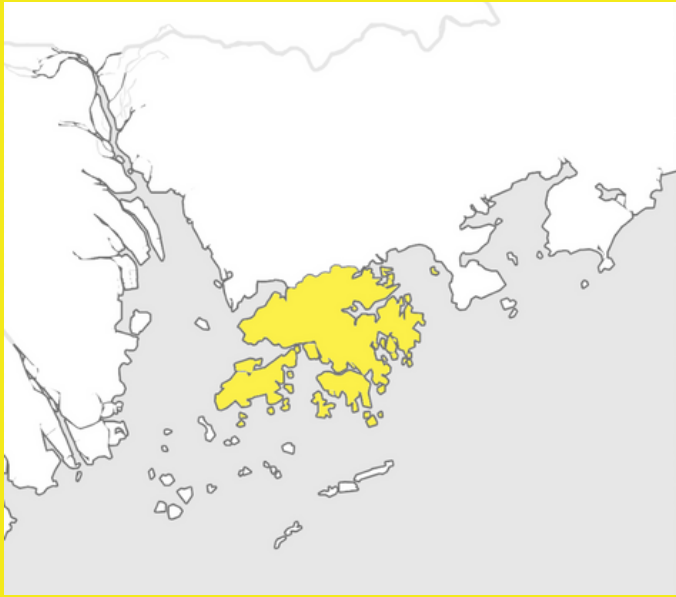
PRÁVA ŽEN, GENDEROVÁ ROVNOST A LGBTQ+ KOMUNITA

Oběti domácího a genderově podmíněného násilí nadále čelí slabé ochraně a nedostatečnému vymáhání práva, přičemž mnoho případů je bagatelizováno místními úřady. Postavení LGBTQ+ osob se zhoršuje vlivem rostoucí cenzury, rušení univerzitních queer skupin a tlaku na aktivisty*ky. Přestože homosexualita není trestná, právní ochrana a společenské přijetí zůstávají omezené.

KLIMATICKÁ SITUACE A LIDSKOPRÁVNÍ ASPEKTY

Čína je největším světovým producentem emisí CO₂, zároveň však významně investuje do obnovitelných zdrojů energie. Přetrvávající závislost na uhlí a rozsáhlé infrastrukturní projekty komplikují ochranu klimatu a často mají negativní dopady na lidská práva, včetně nucených přesunů obyvatel a nedostatečného odškodnění. Amnesty zdůrazňuje, že klimatická opatření musí být prováděna transparentně a s ohledem na práva místních komunit.

HONG KONG

- Státní zřízení: speciální administrativní oblast Číny
- Hlavní město: Viktorie (hlavní distrikt)
- Počet obyvatel: 7,5 milionů
- Rozloha: 1106 km²
- Složení obyvatelstva: Číňané (91%)
- Převládající náboženství: buddhismus
- Historie a politická situace: Britská nadvláda v 19. st.— rozvoj, jedno z hlavních světových finančních a obchodních center. Od r. 1982 – proces navrácení území pod čínskou nadvládu, ale rozdílné politické a ekonomické systémy mezi nimi, statut zvláštního administrativního regionu (svobody, nezávislé soudnictví, vícero politických stran, svoboda shromáždění a projevu), ukončení přijetím zákona o národní bezpečnosti v r. 2020, který přinesl porušování lidských práv.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

SVOBODA PROJEVU A SHROMAŽĎOVÁNÍ

Po přijetí zákona o národní bezpečnosti (NSL) v roce 2020 došlo v Hongkongu k výraznému omezení občanských svobod. Nejasně definované trestné činy umožňují stíhání kritiků vlády, včetně aktivistů*ek, novinářů*ek a politiků*ček. Podle Amnesty jsou pokojné protesty prakticky nemožné a účastníci*ce čelí zatčení, sledování a obviněním z ohrožení národní bezpečnosti.

PRÁVO, ZÁRUKY A SOUDNÍ PROCESY

Hongkongský právní systém se po roce 2020 stal nástrojem politické kontroly. Procesy týkající se národní bezpečnosti jsou často neveřejné, bez poroty a s omezeným přístupem k obhajobě. Obvinění bývají dlouhodobě drženi ve vazbě bez řádného procesu a soudci vybíraní centrální vládou ukládají přísné tresty. Tyto praktiky podle mezinárodních organizací porušují standardy spravedlivého procesu a oslabují princip „jedna země, dva systémy“.

MENŠINY, MÉDIA A OBČANSKÁ SPOLEČNOST

Nezávislá média a občanská společnost byly systematicky potlačeny. Mnoho neziskových organizací a odborů ukončilo činnost nebo odešlo do exilu kvůli administrativnímu a finančnímu tlaku. Média jako Apple Daily či Stand News byla uzavřena a jejich novináři*ky uvězněni. Atmosféra strachu vede k autocenzuře a omezuje veřejnou diskusi o lidských právech.

DIGITÁLNÍ KONTROLA A SLEDOVÁNÍ

Amnesty upozorňuje na rozsáhlé digitální sledování obyvatel, včetně monitorování online aktivit a využívání technologií rozpoznávání obličejů. Sociální sítě čelí tlaku na cenzuru a uživatelé jsou stíháni za příspěvky na internetu. Digitální kontrola dále omezuje svobodu projevu a shromáždování.

ZÁSAH NA NÁMĚSTÍ NEBESKÉHO KLIDU (TCHIEN-AN-MEN, 1989)

V červnu 1989 čínská vláda násilně potlačila prodemokratické protesty na náměstí Tchien-an-men v Pekingu, zahynuly stovky až tisíce lidí. Úřady dodnes odmítají převzít odpovědnost a jakákoli připomínka události je v Číně i Hongkongu zakázána. Masakr na Tchien-an-men je symbolem extrémního porušování lidských práv a varováním před důsledky autoritářské moci. Pro Amnesty International zůstává připomínkou nutnosti chránit svobodu projevu, shromáždování a odpovědnost státu vůči občanům.

KYRGYZSTÁN

- Státní zřízení: prezidentská republika (prezident je nejvyšší hlavou státu a má i rozhodovací moc ve vládě)
- Hlavní město: Biškek
- Počet obyvatel: 7,1 mil.
- Rozloha: 200 105 km²
- Složení obyvatelstva: 78 % Kyrgyzové, 14 % Uzbeki, 4 % Rusové
- Převládající náboženství: islám
- Politická situace: V zemi často dochází k masovým protestům a výměnám prezidentů. V roce 2022 podél velké části hranice mezi Kyrgyzstánem a Tádžikistánem došlo k ozbrojeným střetům, včetně použití dělostřelectva.
- Životní podmínky: Kyrgyzstán je druhou nejchudší zemí Střední Asie, v indexu lidského rozvoje se umístil na 117. místě.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

POLITICKÁ REPRESE

Vláda pravidelně používá represivní zákony k potlačování politických oponentů a kritiků vlády. Aktivisté a aktivistky, novináři a novinářky a opozice čelí právním postihům za vyjadřování svých názorů. Mnozí novináři/ky, kteří kritizují vládu, byli zatčeni nebo čelí násilí a hrozbám.

SVOBODA SHROMAŽĎOVÁNÍ

Svoboda shromažďování je v Kyrgyzstánu omezena. Pokusy o organizování protestů, zejména proti vládním politikům nebo korupci, jsou často potlačovány. Vláda často využívá represivní zákony proti organizátorům/kám demonstrací, kteří mohou čelit zatčení a trestnímu stíhání. Lidskoprávní organizace v zemi čelí stejnému tlaku, kdy je jejich činnost omezována a zástupci těchto organizací jsou často šikanováni.

MUČENÍ A ŠPATNÉ ZACHÁZENÍ S VĚZNI

Vězni, zejména političtí oponenti, čelí mučení a špatným podmínkám ve věznicích. I když byly zavedeny některé reformy, problémy s týráním a nedostatečnou lékařskou péčí přetrvávají.

PRÁVA MENŠIN

LGBTI+ osoby a etnické menšiny čelí diskriminaci. LGBTI+ komunity jsou stigmatizovány a čelí násilí. Etničtí Uzbekové a jiné menšiny se setkávají s předsudky. Vláda se nezaměřuje na ochranu jejich práv, což vytváří nebezpečné prostředí.

PRÁVA ŽEN

Ženy v Kyrgyzstánu čelí domácímu násilí a diskriminaci. Zákony na ochranu žen existují, ale jejich implementace je slabá, a mnoho případů zůstává nevyřešeno. Mezi ženskoprávní aktivistky patří například Zhanna Omorova nebo Aziza Abdykadyrova.

NÁBOŽENSKÁ SVOBODA

Ačkoli Kyrgyzstán uznává náboženskou svobodu, existují omezení pro menší náboženské skupiny, které čelí diskriminaci a právnímu stíhání.

MYANMAR

- Státní zřízení: unitární prezidentsko-parlamentní systém, ale ve skutečnosti je země pod vládou vojenské junty
- Hlavní město: Neipyijto (dříve Rangún)
- Počet obyvatel: 55 milionů
- Rozloha: 676 579 km²
- Složení obyvatelstva: 69 % Barmánci, 10 % Šanové, 7 % Karenové a další
- Převládající náboženství: buddhismus
- Politická situace: Od vojenského převratu v roce 2021 je Myanmar zasažen prohlubujícím se občanským konfliktem. Protesty jsou násilně potlačovány a aktivisté/ky vězněni.
- Životní podmínky: V současnosti se země potýká s ekonomickou krizí, dlouhodobě trpí nestabilitou, frakčním násilím, korupcí a špatnou infrastrukturou.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

POLITICKÁ REPRESE

Po převratu v roce 2021 vojenský režim tvrdě zasahuje proti jakémukoli odporu. Opozice je silně omezována, mnoho lidí bylo zatčeno, zabito nebo muselo uprchnout. Politici a političky, novináři a novinářky a aktivisté a aktivistky jsou často zatýkáni, mučeni nebo vězněni za politické názory. Protesty proti vojenské vládě jsou násilně potlačovány.

ŽIVOTNÍ PODMÍNKY

Ekonomika Myanmaru se po převratu zhoršila. Vysoká inflace, nedostatek základních potravin a rostoucí nezaměstnanost zhoršují životní podmínky obyvatel. Mnoho podniků bylo nuceno zavřít, což vedlo k větší chudobě.

SVOBODA PROJEVU A TISKU

Svoboda slova je v Myanmaru silně omezena. Novináři a novinářky, kteří kritizují vojenský režim, jsou zatýkáni a mučeni. Média, která se snaží informovat o dění v zemi, jsou blokována nebo uzavřena. V roce 2024 byl například opět zadržen novinář Danny Fenster obviněný z porušování zákonů.

OMEZOVÁNÍ SHROMAŽĎOVÁNÍ A SVOBODY ASOCIACÍ

Veškeré veřejné protesty jsou zakázány a potlačovány. Aktivisté a aktivistky a organizace, které se pokoušejí hájit lidská práva, jsou pronásledovány, zatýkáni a zastrašováni. Pokusy o pokojné shromažďování jsou trestány, účastníci/ce čelí vězení a obviněním.

MUČENÍ A ŠPATNÉ ZACHÁZENÍ S VĚZNI

Vězni, kteří jsou součástí opozice nebo novináři, jsou vystaveni mučení a špatnému zacházení. Věznice jsou přeplněné a podmínky nehumánní. Mučení je běžnou metodou výslechů.

NÁSILÍ VŮČI ETNICKÝM MENŠINÁM

Etnické menšiny, především Rohingové, Karenové a Šanové, čelí vojenským operacím, které zahrnují zabíjení, znásilňování a vyhánění z domovů. Vojáci se zaměřují na tyto skupiny, které jsou vystaveny těžkému násilí a diskriminaci.

RUSKO

- Státní zřízení: prezidentská federace
- Hlavní město: Moskva
- Počet obyvatel: 146 milionů
- Rozloha: 17,1 milionů km² (11 čas. pásem, největší země světa)
- Složení obyvatelstva: Rusové (80 %), Tataři, Ukrajinci, Čečenci a více než 190 dalších etnických skupin
- Převládající náboženství: pravoslavné křesťanství, dále islám, buddhismus a jiné menšiny
- Nejnovější historie: Po rozpadu SSSR v roce 1991 přechod k Ruské federaci; od roku 2000 konsolidace moci Vladimira Putina, rostoucí autoritářské tendence.
- Politická situace: Režim se vyznačuje centralizovanou mocí, potlačováním opozice a systematickým omezováním občanských svobod. Od února 2022 vede Rusko válku proti Ukrajině. Sankce oslabily hospodářství, přesto je klíčovým energetickým hráčem.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

AUTORITÁŘSKÝ REŽIM

Rusko se od počátku 21. století posunulo k autoritářskému modelu, v němž má prezident Putin dominantní postavení. Vláda využívá legislativu o „zahraničních agentech“ a „nežádoucích organizacích“ k umlčování občanské společnosti. Amnesty International byla prohlášena za „nežádoucí organizaci“, což výrazně omezuje činnost obránců a obránek lidských práv.

OMEZOVÁNÍ SVOBODY PROJEVU

Svoboda projevu je v Rusku prakticky zlikvidována. Média podléhají přísné státní cenzuře, nezávislé redakce byly zrušeny nebo označeny za „zahraniční agenty“. Zákony přijaté v roce 2022 zakazují šíření „nepravdivých informací“ o armádě a válce na Ukrajině, za což hrozí až patnáctileté tresty odnětí svobody. Tisíce občanů byly zatčeny během protiválečných demonstrací a stovky novinářů/ek a aktivistů/ek musely odejít do exilu.

OMEZOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV

Právo na pokojné shromažďování je prakticky zrušeno, protesty jsou tvrdě potlačovány a účastníci/ce zadržováni. Organizace hájící lidská práva jsou kriminalizovány, jejich členové a členky čelí sledování a zatýkání. Opoziční politici/čky a kritici/čky režimu končí ve vězení nebo v domácím exilu.

NESPRAVEDLIVÁ ZATÝKÁNÍ A BEZTRESTNOST

Bezpečnostní složky často používají svévolná zatýkání, mučení a zastrasování. Ve věznicích jsou špatné podmínky, političtí vězni čelí izolaci, nedostatku zdravotní péče a psychickému nátlaku. V regionech jako Čečensko či Dagestán jsou zdokumentovány případy mimosoudních poprav a zmizení, které nejsou vyšetřovány. Ruské soudnictví není nezávislé a funguje jako nástroj represe.

PRÁVA MENŠIN A LGBTIQ+

Rusko vede dlouhodobou kampaň proti LGBTIQ+ lidem. Zákon o „propagandě netradičních vztahů“ zakazuje jakýkoli veřejný projev identity a od roku 2022 platí pro všechny věkové skupiny. To vede k cenzuře knih, filmů, akcí i k trestnímu postihu aktivistů/ek. Zvláště v Čečensku byly zdokumentovány „proti-gay čistky“, při nichž docházelo k únosům, mučení a vraždám. Pachatelé nebyli nikdy postaveni před soud.

PÁKISTÁN

- Státní zřízení: parlamentní republika
- Hlavní město: Islámábád
- Počet obyvatel: 255 milionů
- Rozloha: 770 880 km² (20krát větší než ČR)
- Složení obyvatelstva: Populace Pákistánu je charakterizována etnickou rozmanitostí. Hlavní etnické skupiny zahrnují Punjábci (44,7%), Paštúnové (15,4%), Sindhi (14,1%), Muhadžírové (7,6%) a Balúče (3,6%), přičemž každá skupina má svou kulturu a tradice.
- Převládající náboženství: islám (96%)
- Klimatická situace: Pákistán patří k nejzranitelnějším státům vůči změně klimatu – extrémní vlny horka, povodně, záplavy a následné dopady na zdraví a životní podmínky.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

SVOBODA PROJEVU, SHROMAŽĎOVÁNÍ A ZÁKONY

Pákistánský stát nadále výrazně omezuje svobodu projevu, tisku a pokojného shromažďování. V posledních letech byly zneužívány protiteroristické a kybernetické zákony k umlčování kritiků vlády, novinářů a lidskoprávních aktivistů. Novináři*ky a nezávislé mediální platformy čelí cenzuře, útokům a zastrašování ze strany bezpečnostních složek. Veřejné protesty, zejména ty, které souvisejí s ekonomickou krizí, právy žen nebo s politickými procesy, bývají rozpouštěny násilím. Vláda během demonstrací blokuje přístup k internetu a mobilním sítím, čímž omezuje svobodu informací. Amnesty International upozorňuje, že zákony o „kybernetické kriminalitě“ (Prevention of Electronic Crimes Act – PECA) se používají k trestnímu stíhání kritiků na sociálních sítích.

NUCENÁ ZADRŽENÍ, ZMIZENÍ A BEZTRESTNOST

Bezpečnostní složky v Pákistánu, včetně zpravodajských agentur, nadále provádějí svévolná zadržení, mučení a nucená zmizení. Amnesty International zdokumentovala četné případy, kdy byli aktivisté*ky, právníci*čky nebo novináři*ky zadržováni bez soudního příkazu v neznámých lokalitách. Bývalý premiér Imran Khan a další členové jeho strany čelí politicky motivovanému stíhání, často bez možnosti spravedlivého procesu. V některých oblastech, jako je Balúčistán, dochází k rozsáhlým represím vůči civilistům, což zahrnuje i neznámé osoby, jejichž případy nejsou vyšetřovány. Amnesty opakovaně upozorňuje na systémovou beztrestnost armády a tajných služeb, které se dopouštějí porušování lidských práv.

MENŠINY, NÁBOŽENSTVÍ A PRÁVA ŽEN

Pákistán zůstává zemí, kde jsou náboženské a etnické menšiny dlouhodobě diskriminovány. Komunity Ahmadíů, šíitů, hinduistů a křesťanů čelí útokům, včetně lynčování pod záminkou obvinění z rouhání, za které stále hrozí i trest smrti.

PRÁVA ŽEN

Ženy a dívky jsou vystaveny genderově motivovanému násilí, včetně domácího násilí, únosů a „čestných vražd“. Systém mužské dominance (patriarchát) brání rovnosti žen v přístupu k vzdělání a zaměstnání. Amnesty International rovněž upozorňuje, že pákistánské úřady nedokážou chránit aktivistky, které prosazují ženská práva – mnohé čelí výhrůžkám, online útokům a soudním postihům.

SEVERNÍ KOREA

- Státní zřízení: totalitní socialistický stát
- Hlavní město: Pchjongjang
- Počet obyvatel: 26,6 milionů (odhad)
- Rozloha: 120 410 km²
- Složení obyvatelstva: dominuje jednotné korejské etnické složení; spolehlivé veřejné údaje o menšinách jsou velmi omezené
- Převládající náboženství: převážně sekularizované / státem řízené náboženské praktiky
- Klimatická situace: Země čelí klimatickým rizikům spojeným se suchy, potravinovou nejistotou, záplavami a environmentální degradací, která výrazně ovlivňuje životní podmínky většiny populace.
- Ekonomika: Centrálně řízená a izolovaná - trpí chronickými nedostatky, sankcemi, nízkou produktivitou a závislostí na státní kontrole a neformálních trzích.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

SVOBODA PROJEVU, POHYBU A INFORMACE

Amnesty International pravidelně uvádí, že Severní Korea je jedním z nejrepresivnějších států na světě. Veškeré projevy kritiky či odchylky od státní ideologie jsou trestány, často i velmi tvrdě. Přístup k internetu je pro běžné občany prakticky neexistující; informace pocházejí výhradně ze státem kontrolovaných médií. Neoprávněný kontakt s vnějším světem – například sledování zahraničních filmů nebo telefonát do zahraničí – může vést k vězení nebo pracovním táborům. Stát využívá strachu jako nástroje k úplné kontrole.

NUCENÁ ZADRŽENÍ, TÁBORY A MUČENÍ

Podle zpráv Amnesty International existují v Severní Koreji rozsáhlé systémy politických táborů (kwanliso), kde jsou zadržovány celé rodiny bez soudu, často na neomezeně dlouhou dobu. V táborech dochází k mučení, nucené práci, špatným životním podmínkám, hladovění i úmrtím na následky nemocí a vyčerpání. Vězni nemají žádný právní proces ani možnost obhajoby. Přeživší uprchlíci svědčí o bičování, držení v klecích, sexuálním násilí a systematickém ponižování. Amnesty opakovaně vyzývá OSN k vyšetření zločinů proti lidskosti.

NÁBOŽENSKÉ A ETNICKÉ MENŠINY

Veřejná nebo soukromá náboženská činnost je trestána, protože stát považuje náboženství za hrozbu ideologické jednoty. Křesťané jsou často zatýkáni, mučeni nebo posíláni do táborů za „protistátní činnost“. Zahraniční návštěvníci zaznamenali přísnou kontrolu nad životem menšin i většinové populace – jakékoli chování mimo státem definované normy může být interpretováno jako „nepřátelská činnost“.

EKONOMICKÉ NEROVNOSTI A HUMANITÁRNÍ KRIZE

Ekonomická situace je extrémně nestabilní: sankce, uzavřenost vůči světu, přírodní katastrofy a závislost na armádních výdajích způsobují dlouhodobý nedostatek potravin. Amnesty opakovaně upozorňuje, že přístup k potravinám je často politizován – privilegované skupiny (vojenské a stranické elity) mají přednostní přístup, zatímco běžní lidé žijí na hranici přežití.

THAJSKO

- Státní zřízení: konstituční monarchie (král Rama X) s parlamentem
- Hlavní město: Bangkok
- Počet obyvatel: 71 milionů
- Složení obyvatelstva: Thajci 80 %, Číňané 10 %, Malajci 7 %
- Rozloha: 513 120 km², srovnatelné s velikostí Španělska
- Převládající náboženství: buddhismus - téměř 94 %, ovlivňuje hodnoty, kulturu a způsob života mnoha obyvatel
- Podnebí: klima je tropické, s výraznými obdobími dešťů a sucha
- Životní podmínky: široká škála životních stylů, v městských oblastech moderní způsob života - přístup k technologiím, vzdělání; na venkově nejdůležitější zemědělství - pro vlastní spotřebu i prodej.
- Ekonomika: Thajsko má rozmanitou ekonomiku založenou na různých sektorech - průmysl, zemědělství (rýže, kukuřice, ovoce), služby (zejména cestovní ruch). Turismus sehrává klíčovou roli v ekonomice. Pandemie COVID-19 ukázala, jak moc je země na turistu závislá a v dobách krize kvůli poklesu turismu zranitelná.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

SVOBODA PROJEVU

V Thajsku došlo k různým událostem, které se dotýkají lidských práv, politických a bezpečnostních otázek. Vláda omezuje svobodu projevu a shromažďování, dochází k obviňování aktivistů*ek a novinářů*ek z různých trestných činů, včetně urážky panovníka. Protesty proti vládě probíhaly po celém Thajsku, s požadavky na propuštění politických vězňů a vězeňkyň a zlepšení ekonomické situace. Mnoho lidí čelí trestním řízením za vyjádření kritických názorů na vládu, kritika krále a královské rodiny je braná jako závažný trestný čin. Od roku 1908 existuje v Thajsku zákon, na základě kterého je ilegální hanobení, urážení a vyhrůžky vůči thajské monarchii. Asi nejvyšší trest za “urážení monarchie” dostal Mongkol Thirakot, který byl odsouzen na 50 let kvůli urážlivým příspěvkům na sociálních sítích. V roce 2024 byla rozpuštěna prodemokratická strana Move Forward Party za to, že prosazovala reformu zákona o urážce krále.

STUDENTSKÁ HNUTÍ

Mezi lety 2020 a 2021 výrazně vzrostla mládežnická hnutí v Thajsku. Mladí lidé v celé zemi vedou masové protesty za vzdělávací, politické a sociální reformy, i když se je autority snaží potlačit, a to i násilím. Při policejním zásahu na protivládním protestu v Bangkoku došlo ke spoutání 12letého chlapce. Další z demonstrantů, kterému bylo v té době 17 let, uvedl, že byl při protestu postřelen gumovými projektily. Téměř 300 mladých lidí za poslední dva roky čelí obvinění za aktivismus.

DISKRIMINACE

Domorodí obyvatelé v Thajsku čelí problémům spojeným se ztrátou svých práv a násilím. Thajská vláda zadržovala uprchlíky z Myanmaru, včetně Rohingyů, kteří často utíkají do Thajska, aby unikli konfliktům a pronásledování. Thajské úřady nadále zadržují a deportují tyto osoby, čímž se zhoršují jejich již tak beznadějné podmínky. Existuje tu taky rasové profilování a sběr DNA, což je kritizováno mezinárodními organizacemi pro lidská práva. Rasové profilování je diskriminační praxe, při které jsou lidé cílení a posuzováni na základě jejich rasy, etnického původu nebo jiných charakteristik. V Thajsku se praktikuje zejména vůči etnickým menšinám a migrantům*kám, což často vede k diskriminaci a zatýkání.

NÁSILÍ A TREST SMRTI

Byly také zaznamenány případy mučení a špatného zacházení ze strany policie, včetně smrti jednoho muže během výslechu na policejní stanici. V říjnu 2022 byl přijat zákon o prevenci a potlačování mučení a nuceného zmizení, ale má stále své nedostatky. V Thajsku je trest smrti stále zákonem povolen, přestože v posledních letech už nebyl prováděn tak často jako dříve. Udělen může být zejména za těžké zločiny, jako je vražda, terorismus, ale i za vlastizradu a drogovou trestnou činnost.

POZITIVNÍ KROKY

V červnu 2024 thajský parlament schválil zákon o manželské rovnosti, který umožňuje uzavření sňatků LGBTI+ párům – Thajsko se tak stalo první zemí v jihovýchodní Asii, která tento krok učinila.

TURECKO

- Státní zřízení: konstituční republika (v praxi silně centralizovaná)
- Hlavní město: Ankara
- Počet obyvatel: 84,1 milionů
- Rozloha: 783 562 km²
- Složení obyvatelstva: Turci (~70-75 %), Kurdi (~19 %)
- Převládající náboženství: islám
- Politická situace: Vláda dlouhodobě omezuje nezávislost médií, opozice i soudnictví, a země čelí napětí kvůli potlačování kurdských politických stran a občanských svobod.
- Ekonomika: Potýká se s vysokou inflací, oslabenou měnou a nestabilitou, což snižuje životní úroveň a zvyšuje sociální nerovnosti, i když země zůstává regionálně významnou díky průmyslu, zemědělství a strategické poloze.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

SVOBODA PROJEVU, SHROMAŽĐOVÁNÍ A MÉDIA

Podle Amnesty dochází v Turecku dlouhodobě k potlačování svobody projevu, zejména od pokusu o puč v roce 2016. Novináři*ky, lidskoprávní aktivisté*ky, právníci*čky i akademici*čky čelí stíháním za „propagandu terorismu“, „urážku prezidenta“ nebo „šíření dezinformací“. Turecko patří mezi země s nejvyšším počtem uvězněných novinářů*ek na světě a opoziční média čelí uzavírání, cenzuře nebo převzetí státními strukturami. Demonstrace jsou často rozpouštěny policií, někdy s použitím nepřiměřené síly.

POLITICKÁ OPOZICE, JUSTICE A SVÉVOLNÁ VĚZNĚNÍ

Amnesty upozorňuje na politicky motivovaná zadržení členů opozice, zejména prokurdské HDP. Mezinárodně známé případy zahrnují dlouhodobé věznění Selahattina Demirtaše a obránců lidských práv, jako je Osman Kavala. Právní systém je podle Amnesty ovlivňován politickými tlaky, soudní procesy trvají roky a obvinění bývají založena na vágních a nejasných ustanoveních trestního zákoníku. Náhodné masové čistky ve státní správě, armádě a školství po roce 2016 vedly k propuštění nebo zatčení tisíců lidí bez spravedlivého procesu.

MENŠINY, PRÁVA KURDŮ A GENDEROVÁ ROVNOST

Kurdská menšina čelí výrazným omezením politické, kulturní i jazykové autonomie. Amnesty dokumentuje zneužívání protiteroristických zákonů proti kurdským politikům, novinářům i obyčejným občanům. Ženy čelí vysoké míře genderově podmíněného násilí; odchod Turecka od Istanbulské úmluvy v roce 2021 zhoršil ochranu žen před domácím násilím a vraždami. LGBTQ+ komunity se potýkají s rostoucí diskriminací, zákazem Pride pochodů a policií, která často používá nepřiměřenou sílu.

NÁSILÍ, BEZPEČNOSTNÍ OPERACE A OZBROJENÉ KONFLIKTY

Amnesty upozorňuje na porušování práv během vojenských operací Turecka v Sýrii a Iráku, kde jsou zaznamenány případy mimosoudních zabití, mučení nebo nelegálních přesunů civilistů. V rámci vnitřní bezpečnosti se objevují případy špatného zacházení s vězni, používání mučení během výslechů a omezení přístupu právníků k klientům.

KLIMATICKÁ SITUACE

Turecko čelí rostoucímu suchu, vlnám veder a častějším lesním požárům. Amnesty zdůrazňuje, že klimatická opatření nejsou dostatečná a že environmentální aktivisté, kteří kritizují rozšiřování uhelných dolů nebo nelegální těžbu, čelí zastrašování a trestnímu stíhání. Zranitelné skupiny, zejména venkovské oblasti a chudí obyvatelé, jsou dopady klimatických změn postiženi nejvíce.

VIETNAM

- Státní zřízení: socialistická republika, jedna politická strana
- Hlavní město: Hanoj
- Počet obyvatel: 101,6 mil, 10x více než v ČR
- Rozloha: 331 340 km²
- Složení obyvatelstva: většina jsou etničtí Vietnamci
- Převládající náboženství: buddhismus
- Vyhlášení nezávislosti v roce 1954 po skončení kolonizace Francií vedlo k občanské válce mezi komunistickým severem a prozápadním jihem.
- Životní podmínky: Je to jedna z nejrychleji rostoucích ekonomik na světě, která je postavena především na výrobě a exportu. Míra chudoby tak zde stále klesá.
- Klimatické změny: Změny klimatu vedly k větší intenzitě tajfunů, sucha, bouří a zvyšování hladiny moří, které ohrožují obyvatelstvo.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

SVOBODA PROJEVU A CENZURA

Stav lidských práv ve Vietnamu je často kritizován kvůli omezování svobody projevu, tisku a shromažďování. Vietnamská vláda přísně kontroluje veřejné projevy nesouhlasu a pravidelně zatýká novináře*ky, aktivisty*ky a kritiky*čky režimu. Politicky motivovaná zatýkání a soudní procesy jsou zde běžné. I přesto, že je země jedna z pěti nejvíce zranitelných vůči klimatické krizi a environmentální problémy jsou zde velmi naléhavé, prostor pro veřejnou diskusi o klimatických opatřeních je ve Vietnamu omezen a pod kontrolou státních orgánů.

SVOBODA MÉDIÍ

Nezávislá média ve Vietnamu prakticky neexistují, jelikož jsou všechna pod státní kontrolou. Přístup k zahraničním médiím je omezen a internet je často cenzurován. Sociální sítě a online aktivismus jsou jednou z mála platforem, kde se objevují kritické názory, ale i zde vláda používá sofistikované techniky sledování a potlačování. Aktivisté a novináři byli vězněni, někdy po dlouhé době izolace a špatného zacházení, včetně „tygřích klecí“.

KLIMATICKÁ KRIZE

Klimatická krize přináší častější a intenzivnější tajfuny, které devastují pobřežní oblasti a města. Obyvatelé*ky Vietnamu, zejména ti v chudších venkovských oblastech, jsou vystaveni většímu riziku, protože jejich domy a obydli nejsou připraveny na extrémní podmínky. Sucha a změny v dešťových cyklech mají rovněž vážné důsledky pro zemědělství, které je hlavním zdrojem obživy pro většinu venkovského obyvatelstva. Rýžová pole v deltě Mekongu, která jsou pro Vietnam klíčová, jsou ohrožena slanou vodou, která proniká do zavlažovacích systémů v důsledku stoupající hladiny moře. To ohrožuje právo lidí na přístup k potravinám a na udržitelné živobytí. Tisíce oběti klimatických událostí často přicházejí o své domovy a jsou nuceny k vysídlení, čímž je narušeno jejich právo na bezpečný a zajištěný domov. Vláda reaguje jen omezeně a veřejná diskuse o opatřeních proti klimatické krizi je silně kontrolována.

KLIMATIČTÍ AKTIVISTÉ A AKTIVISTKY

Mnoho obránců*kyň životního prostředí bylo vietnamskou vládou nespravedlivě obviněno z neplacení daní. Soud probíhá bez možnosti obhajoby a odsouzení často za zavřenými dveřmi - bez možnosti přístupu veřejnosti. Aktivisté byli drženi v izolovaných a nehumánních podmínkách, což Amnesty International označuje za systematické porušování práv.

TREST SMRTI

Vietnam nadále vykonává trest smrti, a to i za ekonomické a drogové delikty, často v tajnosti.

AUSTRÁLIE

- Státní zřízení: federativní konstituční monarchie s parlamentním systémem
- Hlavní město: Canberra
- Počet obyvatel: 27,4 milionů
- Rozloha: 7,7 milionů km²
- Složení obyvatelstva: multikulturní společnost (31% nerozených v zahraničí), domorodé Aboriginské národy a Torres-Strait Islanders tvoří 3,8%
- Převládající náboženství: křesťanství (44%)
- Politická situace: Stabilní demokratický systém, vzniká debata ohledně migrace, urbanizace a práv domorodých obyvatel.
- Ekonomika: Míra životní úrovně je jednou z nejvyšších na světě, ekonomika země je vyspělá a tržně orientovaná. Silné sektory zahrnují těžbu surovin, služby, vzdělávání, cestovní ruch.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

SVOBODA PROJEVU A PROTESTŮ

Austrálie zůstává demokratickou zemí s dobrým celkovým stavem lidských práv. Nicméně, Amnesty International upozorňuje na rostoucí omezení práva na pokojný protest. Některé státy (např. Nový Jižní Wales, Victoria, Tasmánie) přijaly zákony, které umožňují vysoké pokuty či vězení pro účastníky*ce nepovolených protestů – zejména těch zaměřených na ochranu klimatu nebo domorodých práv. Policie při demonstracích opakovaně použila nepřiměřenou sílu a zadržovala i právní pozorovatele.

PRÁVA DOMORODÝCH OBYVATEL

Austrálie stále čelí systémové nerovnosti vůči původním obyvatelům – Aborigincům a obyvatelům Torresova průlivu. Tyto komunity mají výrazně nižší průměrnou délku života, vyšší nezaměstnanost a čelí nepřiměřeně častému věznění. V roce 2023 selhalo referendum o uznání hlasů původních národů ve federální ústavě, což Amnesty označila za promarněnou příležitost k reálnému smíření. Domorodí aktivisté dále upozorňují na porušování práv při využívání půdy a nedostatečnou ochranu posvátných míst.

KLIMATICKÁ SPRÁVEDLNOST

Austrálie patří mezi největší vývozce fosilních paliv, přestože je silně zasažena změnou klimatu – suchem, požáry a záplavami. Amnesty zdůrazňuje, že klimatická krize ohrožuje základní lidská práva – zejména právo na zdraví, bydlení, vodu a bezpečné životní prostředí. Dopady jsou nejsilnější mezi chudšími a domorodými komunitami, které ztrácejí svá území a kulturní dědictví.

DOPADY NA PŮVODNÍ OBYVATELSTVO

Domorodé komunity čelí ztrátě tradičních území, kulturních památek a posvátných míst kvůli projektům těžby uhlí a zemního plynu. Tyto zásahy porušují jejich právo na půdu, vodu a kulturní identitu, jak je stanoveno v Deklaraci OSN o právech původních obyvatel. Amnesty vyzývá australskou vládu, aby zajistila, že klimatická politika bude vytvářena ve spolupráci s domorodými komunitami a že bude respektovat jejich znalosti a práva.

EKONOMICKÝ A POLITICKÝ KONTEXT

Austrálie má stabilní politický systém a patří mezi nejbohatší země světa. Vláda se ale potýká s kritikou, že upřednostňuje ekonomické zájmy těžebního průmyslu před ochranou klimatu a práv menšin. Amnesty doporučuje, aby Austrálie přijala zákon o lidských právech na federální úrovni, který by zaručil stejnou ochranu práv ve všech státech.

TUVALU

- Státní zřízení: konstituční monarchie (spadá pod Austrálii)
- Hlavní město: Funafuti
- Úřední jazyky: tuvalština a angličtina
- Počet obyvatel: 11 900 (druhý nejmenší počet obyvatel na světě)
- Rozloha: 26 km² (kolem 300x menší než ČR)
- Nejvyšší bod: 5 m.n.m.
- Převládající náboženství: Church of Tuvalu
- Vyhlášení nezávislosti: 1. října 1978
- Životní podmínky: Životní podmínky v Tuvalu jsou výrazně ovlivněny klimatickými změnami, což představuje existenční hrozbu pro tuto malou tichomořskou zemi.

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

KLIMATICKÁ ZRANITELNOST TUVALU

Tuvalu, tvořené nízko položenými korálovými ostrovy bez ochranných mělkých šelfů, patří k nejzranitelnějším státům světa vůči klimatické krizi. Nejvyšší bod země dosahuje pouhých 5 metrů nad mořem a hladina moře zde podle satelitních dat stoupá přibližně o 5 mm ročně. Odhady ukazují, že zvýšení hladiny moře o 20–40 cm během příštího století by mohlo učinit zemi neobyvatelnou a zásadně ohrozit samotnou existenci státu.

DOPADY NA OBYVATELSTVO A ŽIVOBYTÍ

Klimatická krize ohrožuje domovy, zásoby pitné vody i zemědělství. Zasolování půdy, eroze pobřeží a častější bouře narušují tradiční způsoby obživy a právo obyvatel na bezpečný domov a přístup k potravinám. Přestože některé ostrovy se podle studií mírně zvětšily, nejde o novou obyvatelnou půdu a riziko nuceného vysídlení obyvatel zůstává vysoké.

ADAPTACE A MEZINÁRODNÍ POMOC

Tuvalu se snaží dopady klimatické změny zmírnit prostřednictvím Národního adaptačního programu (NAPA). Klíčovou roli hraje Tuvalu Coastal Adaptation Project (TCAP), financovaný Zeleným klimatickým fondem a Austrálií, v jehož rámci se na atolu Funafuti buduje vyvýšená plošina, která má zůstat nad hladinou moře i po roce 2100. Tyto projekty však vyžadují dlouhodobou mezinárodní podporu, bez níž nebude možné zajistit bezpečnou budoucnost obyvatel.

KLIMATICKÁ SPRAVEDLNOST A PRÁVO

Rok 2025 znamenal důležitý posun v oblasti klimatické spravedlnosti. Mezinárodní soudní dvůr vydal první poradní stanovisko ke klimatické změně, v němž zdůraznil povinnost států chránit lidská práva, životní prostředí a aktivně snižovat emise. Současně australský soud řešil žalobu komunit z Torresova průlivu, jejichž území může být během několika desetiletí zcela zaplaveno, což ukazuje propojení klimatické krize s otázkami odpovědnosti států.

ODPOR, KULTURA A BUDOUCNOST

Tuvalu v roce 2022 oznámilo plán vytvořit digitální verzi státu, aby uchovalo svou kulturu a identitu pro budoucí generace. Tento krok symbolizuje snahu bránit nejen fyzické území, ale i kulturní dědictví národa tváří v tvář klimatické hrozbě. Příběhy obyvatel Tuvalu, komunit Torresova průlivu i lidí z Tichomoří ukazují, že i malé ostrovní státy mohou sehrát významnou roli v globálním boji za klimatickou odpovědnost a ochranu lidských práv.